

2. Исходи дјечјег стваралаштва: говорног, драмског, плесног, музичког, ликовног, моделарског

Општи исходи активности намијењених развоју стваралаштва до шест година воде ка универзалнијим вриједностима које посједује свако дијете, јер је стваралаштво вриједност само по себи, иманентно сваком човјеку. За дијете, то је пут развоја радозналости и мотива за истраживање аутентичног, властитог односа према креативном изражавању, пут који води ка унапређивању маштовног потенцијала, без чега би свако учење у дјетињству било скоро немогуће. Осим тога, једино стваралаштвом се омогућује комбиновање различитих медија, материјала, средстава, покрета, звукова, мисли и осјећања. На тај начин се његају осјећај за лијепо и складно свих умјетничких подручја изражавања који су доступни дјетету. Драгоцјени су исходи који воде ка развоју односа према матерњем језику, књижевности и драмској умјетности народа којем дијете припада, али и свих народа и универзалности културе у животу сваког човјека. Дијете усваја свијест о томе да се мисли, искуства и идеје могу различито представити - говором, сликама, писаним ријечима, звуцима, облицима, моделима, а осим тога дијете учи да прихвата одговарајућа правила и моделе понашања у културним институцијама своје средине.

Конкретнији исходи у оквиру ових активности до три године старости су у знаку активног односа према средини, укључивања у културне догађаје, интеракције са средином, сарадње са одраслима, учествовања у причама и драматизацијама. Тада се очекују и први покушаји да дјеца репродукују причу, бајку коју су чули, да опробају свој говор, да се играју ријечима и гласовима, да опонашају познате јунаке из прича. Дјеца врло успешно имитирају карактеристична обиљежја људи и животиња, воле да учествују у музичким и плесним активностима, стварајући ритмичке творевине. Воле бројалице, разбрајалице и успаванке. У овој доби се јављају и прва интересовања за инструменталну музику: воле да слушају тиху и умирујућу класичну музику, али и живе, ведре дјечје pjesмице које свједоче о њиховим истинским осјећањима. У овој доби важна обиљежја су и та да дјеца воле цртање и сликање, да се играју бојама и другим ликовним материјалима, да воле да се играју тијестом, пијеском и водом, глином, папиром и конструкторским материјалима.

Између треће и шесте године долази до врло квалитетних промјена, прво у говору, у језичким играма, експериментисању гласовима и ријечима. Дјеца су у стању да властитим маштовним потенцијалом измишљају приче, да слушају и доживљавају продукте дјечје књижевности, да стекну искуства о системима симболизације своје и свјетске културе. У овој доби су спремна да памте и репродукују краће pjesмице, да препознају и опишу главне јунаке у причама према карактеристикама њиховог понашања, да препознају књижевни жанр дјела које слушају, да се интересују за књижевно стваралаштво и у стању су да га доживљавају сопственим искуством. У драмској умјетности воле да користе маске, костиме и разне реквизите, да се уживљавају у улогу лика који тумаче, да учествују са великим задовољством у луткарским представама. У тој доби користе гестовни, невербални говор, мимику и пантомиму и већ имају елементарна искуства о позоришту за дјецу и глумцима као актерима позоришта.

У овом периоду дјеца успешно претварају стихове дјечје pjesме у музичку композицију и плесни израз, измишљају своју мелодију, прате ритам мелодије плесним креацијама уз помоћ једноставног дјечјег музичког инструментарија. Могу препознати боју звука уобичајених инструмената, пратити музичке творевине из вокалне и инструменталне музике, воле да плешу уз све врсте музике, уочавају динамику, висину, темпо и ритам тонова, свирају Орфовим инструментима (бубњевима, звечкама, шушкалицама, свим врстама ударалки као што су кастањете на дршци, прапорици, чинеле, триангл, даире, тимпани).

У ликовној умјетности дјеца су већ богата идејама о коришћењу линије, облика и форме, могу да стварају све сложеније ликовне композиције. Цртеж им са шематског прераста у детаљну слику њиховог виђења свијета. Умију да стварају сложенија композициона рјешења скулптурна или ширења слике на цијели формат папира на којем сликају. Почину да експериментирају бојама, да покривају цијелу површину и да се користе ефектима мјешања боја, уз избор скоро свих познатих техника и материјала за ликовни израз. Могу линијама приказати облике, величину, текстуру и пропорције. Линије добијају финесе у дебљини, успешно цртају фигуре људи, животиња, биљака и других објеката у својој средини (у акцији, са природом међусобног односа међу тим фигурама, размјером, са посебним обиљежјима кроз изражавање свог емоционалног односа према њима). Боја постаје све више оплемењена нијансама, чиме врло успешно изражавају особине, стања и емоције. Почину да се одређују за најдражу ликовну технику. У исто вријеме дјеца израђују властите естетске ставове и увјерења према умјетничким дјелима и стваралаштву, са знају елементарне појмове из ликовне умјетности (слика, цртеж, скулптура, портрет, колаж, мртва природа), радо се играју природним и конструкторским материјалима, показују интерес за вјештачке материјале и њихово обликовање у ликовну форму.

1209

На основу члана 11. став 5. и члана 12. став 4. Закона о јаким алкохолним пићима ("Службени гласник Републике Српске", број 81/15) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12 и 15/16), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

П Р А В И Л Н И К

О МИНИМАЛНИМ ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИМ УСЛОВИМА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ЈАКИХ АЛКОХОЛНИХ ПИЋА

Основна одредба

Члан 1.

Овим правилником прописују се минимални техничко-технолошки и кадровски услови за производњу јаких алкохолних пића у погледу објеката, просторија, опреме, уређаја и стручног кадра, као и садржај и Образац захтјева за регистрацију производње јаких алкохолних пића.

Услови за производњу

Члан 2.

Произвођачи који се баве производњом јаких алкохолних пића неопходно је да имају:

- 1) одговарајући објекат или објекте и просторије у којима ће се одвијати процес производње јаких алкохолних пића,
- 2) опрему и одговарајуће уређаје и
- 3) стручни кадар.

Објекат и просторије за производњу

Члан 3.

(1) Производња јаких алкохолних пића врши се у објектима, односно просторијама које треба да буду зидане или монтажне, израђене од чврстог и незапаљивог материјала и да омогућавају очување квалитета и сензорних својстава сировина, репроматеријала, полупроизвода и готових производа.

(2) Објекти и просторије из става 1. овог члана могу се налазити на једној или више локација, односно адреса и треба да буду физички одвојени од стамбеног или другог простора који није намијењен за производњу јаких алкохолних пића.

Услови у погледу просторија и одговарајућих простора

Члан 4.

(1) Произвођачи јаких алкохолних пића дјелатност могу обављати у објектима који посједују минимално следеће просторије и одговарајуће просторе:

- 1) просторију или одговарајући простор за складиштење амбалаже (у даљем тексту: складиште амбалаже),
- 2) просторију за пријем и складиштење сировина и репроматеријала (у даљем тексту: складиште сировина и репроматеријала),
- 3) просторију за производњу јаких алкохолних пића (у даљем тексту: производни погон),
- 4) просторију за складиштење готових производа (у даљем тексту: складиште готових производа),
- 5) санитарни блок за запослене раднике (који у зависности од броја радника садржи гардеробу, купатило и тоалет, а минимално тоалет са санитарним чвором) и
- 6) просторију или одговарајући простор за административне послове припреме производње, вођење евиденције, чување документације итд.

Услови унутар просторија и одговарајућих простора

Члан 5.

Просторије и одговарајући простори из члана 4. овог правилника треба да буду израђени и повезани тако да су обезбијеђени услови који се односе на:

1) површине просторија и одговарајућих простора, с обзиром на предвиђени технолошки процес, опрему и уређаје,

2) технолошки редослијед процеса производње, без укрштања путева у појединим технолошким фазама производње,

3) одржавање хигијене објеката и безбједност сировина и готових производа,

4) заштиту здравља радника на раду и

5) заштиту животне средине.

Складиште амбалаже

Члан 6.

(1) У складишту амбалаже треба да буду обезбијеђени услови за чување одређеног броја амбалажних јединица за потребе процеса производње у одређеном временском периоду.

(2) Под складишта амбалаже треба да буде израђен од материјала који се лако чисти и одржава, отпорног на влагу и механичка оштећења, а зидови и строп уредно завршно обрађени.

(3) У складишту амбалаже треба да буде обезбијеђено природно или вјештачко освјетљење.

Складиште сировина и репроматеријала

Члан 7.

(1) У складишту сировина и репроматеријала треба да буду обезбијеђени услови за:

1) њихово чување у одређеном временском периоду,

2) очување њиховог квалитета и безбједности у одређеном временском периоду и

3) одржавање чистоће тог простора.

(2) Под складишта сировина и репроматеријала треба да буде израђен од материјала који се лако чисти и одржава, отпорног на влагу и механичка оштећења, а зидови и строп уредно завршно обрађени.

(3) У складишту сировина и репроматеријала треба да буду обезбијеђени природно или вјештачко освјетљење и природна или вјештачка вентилација.

(4) Складиште сировина и репроматеријала треба да поседује опрему и уређаје који су неопходни за очување квалитета и безбједности сировина и репроматеријала (палете, полице и раскладни уређаји, зависно од декларисаних услова за њихово чување).

Производни погон

Члан 8.

(1) Подови и зидови производног погона у којем се обавља процес производње јаких алкохолних пића треба да буду израђени од материјала који се лако чисте и одржавају, отпорних на влагу и механичка оштећења.

(2) Подови производног погона треба да имају одговарајући пад према одводним каналима (сливницима) са решеткама за спречавање проласка чврстог отпадног материјала, а који онемогућава задржавање воде на површини пода и њено одвођење у канализациони систем, односно систем отпадних вода или јаму за прикупљање отпадних вода.

(3) У производном погону треба да буду обезбијеђени одговарајућа температура, влажност, природна или вјештачка вентилација, природно или вјештачко освјетљење и снабдијевање водом.

(4) Вода која се користи за хлађење уређаја за дестилацију, одржавање хигијене опреме и уређаја, као и хигијене запослених треба да испуњава стандарде прописане за хигијенску исправност воде за пиће, а вода која се користи искључиво за одржавање хигијене објеката и механизације не мора по стандарду да одговара хигијенској исправности воде за пиће (вода за техничке сврхе).

(5) Ако се производни погон снабдијева водом из сопственог бунара, каптаже или резервоара, произвођач је дужан обезбиједити доказ о хигијенској исправности воде.

(6) Складиштење и уклањање отпадног материјала из производног погона врши се у складу са прописима који уређују област управљања отпадом.

(7) Средства за чишћење и дезинфекцију не смију се држати у производном погону.

Складиште готових производа

Члан 9.

(1) У складишту готових производа треба да буду обезбијеђени услови за складиштење производа произведених у одређеном временском периоду, очување квалитета и безбједности производа, продају производа из складишта и одржавање чистоће тог простора.

(2) Под складишта сировина и репроматеријала треба да буде израђен од материјала који се лако чисти и одржава, отпорног на влагу и механичка оштећења, а зидови и строп уредно завршно обрађени.

(3) У складишту готових производа треба да буду обезбијеђени природно или вјештачко освјетљење и природна или вјештачка вентилација.

Одвојени погони

Члан 10.

Ако се производња ракије и других јаких алкохолних пића врши у једном објекту, тај објекат треба да има одвојен погон за производњу ракије од погона за производњу других јаких алкохолних пића.

Опрема и уређаји

Члан 11.

(1) Под одговарајућом опремом и уређајима из члана 2. тачка 2) овог правилника подразумевају се опрема и уређаји у складу са технологијом производње јаких алкохолних пића.

(2) Произвођач ракије треба да има следећу опрему и уређаје:

1) уређај за испирање амбалаже, али и уређај за прање амбалаже, ако се за пуњење користи повратна амбалажа,

2) уређај за мјерење и размјеравање количине основне сировине и репроматеријала,

3) алкохолметар и рефрактометар,

4) посуде за пријем основне сировине, ферментацију и смјештај дестилата,

5) уређај за дестилацију,

6) пумпе, цријева и филтере,

7) опрему и уређај за оригинално пуњење и затварање и

8) посуде за дозријевање (старење), ако произвођач ракије производи ракију са ознаком старења.

(3) Произвођач других јаких алкохолних пића треба да има следећу опрему и уређаје:

1) уређај за испирање амбалаже али и уређај за прање амбалаже, ако се за пуњење користи повратна амбалажа,

2) уређај за мјерење и размјеравање количине основне сировине и репроматеријала,

3) алкохолметар и рефрактометар,

4) посуде за пријем основне сировине, мијешање, бојење, ароматизовање, заслађивање и физичку стабилизацију,

5) уређај за дестилацију (према потреби),

6) пумпе, цријева и филтере и

7) опрему и уређај за оригинално пуњење и затварање.

(4) У производном погону мањег капацитета може се користити и одговарајући полуаутоматски систем за прање повратне амбалаже, са судовима за натапање (претпрање) амбалаже у одговарајући детерцент и дезинфицијенс, уређајем на електропогон за прање унутрашње и вањске површине амбалаже и уређајем за испирање амбалаже водом под притиском уз визуелну контролу чистоће боце.

(5) Опрема и уређаји који се користе у производњи јакних алкохолних пића треба да се одржавају у исправном стању, да буду израђени од материјала који је погодан за одржавање чистоће (прање и дезинфекцију) и који неће неповољно утицати на безбједност полупроизвода и готовог производа.

Стручни кадар
Члан 12.

(1) Произвођач је дужан да обезбиједи стручно руковођење процесом производње јакних алкохолних пића.

(2) Процесом производње може да руководи стручно лице, са завршеним технолошким факултетом, биотехнолошко-прехрамбени смјер, или хемијска технологија, или пољопривредним факултетом, воћарско-виноградског смјера, смјера хортикултуре или одсека за прехрамбену технологију, које ће бити одговорно за квалитет, безбједност и декларисање производа.

(3) Произвођач може стручно руковођење процесом производње да повјери привредном друштву, односно другом правном лицу које има запослено стручно лице а које испуњава услове из става 2. овог члана.

Испуњеност услова за регистрацију производње јакних алкохолних пића
Члан 13.

(1) Испуњеност услова за производњу јакних алкохолних пића утврђује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) на основу мишљења трочлане комисије, састављене од стручних лица запослених у Министарству, а на основу писменог захтјева правног лица или предузетника.

(2) Уз захтјев из става 1. овог члана прилаже се:

1) рјешење о регистрацији надлежног регистарског суда, односно рјешење о регистрацији предузетничке дјелатности,

2) доказ о испуњености услова у погледу стручног кадра,

3) уговор са овлашћеном или акредитованом лабораторијом о редовном испитивању квалитета јакних алкохолних пића и

4) доказ о уплаћеној административној такси за издавање рјешења.

(3) Ако су испуњени прописани услови, министар доноси рјешење о испуњености услова за производњу јакних алкохолних пића и упису у Регистар произвођача.

Образац захтјева
Члан 14.

(1) Образац захтјева за регистрацију производње јакних алкохолних пића налази се у Прилогу 1. и чини саставни дио овог правилника.

(2) Образац захтјева за регистрацију производње јакних алкохолних пића садржи податке о подносиоцу захтјева:

1) назив произвођача,

2) адресу или сједиште произвођача, телефон,

3) правни статус произвођача и

4) податке о одговорном лицу.

Ступање на снагу Правилника
Члан 15.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.6-052-5785/16
10. августа 2016. године
Бања Лука

Министар,
Др **Стево Мирјанић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

ОБРАЗАЦ ЗАХТЈЕВА ЗА РЕГИСТРАЦИЈУ ПРОИЗВОДЊЕ ЈАКИХ АЛКОХОЛНИХ ПИЋА

1. ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ЗАХТЈЕВА

Назив произвођача		
Адреса или сједиште, телефон		
Правни статус произвођача		
Подаци о одговорном лицу		
Име и презиме	Адреса, телефон, е-mail	ЈМБ

2. ПРИЛОЗИ УЗ ЗАХТЈЕВ

Документација		Означити са X
1.	Рјешење о регистрацији надлежног регистарског суда, односно рјешење о регистрацији предузетничке дјелатности	
2.	Доказ о испуњености услова у погледу стручног кадра	
3.	Уговор са овлашћеном лабораторијом о редовном испитивању квалитета јакних алкохолних пића	
4.	Доказ о уплаћеној административној такси за издавање рјешења	

Мјесто и датум: _____

Потпис подносиоца захтјева _____

1210

На основу члана 37. став 3. и члана 107. став 2. тачка г) Закона о шумама (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 75/08 и 60/13) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12 и 15/16), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде **д о н о с и**

П РА В И Л Н И К

О ИЗМЈЕНИ ПРАВИЛНИКА О МИНИМАЛНИМ УСЛОВИМА КОЈЕ МОРАЈУ ДА ИСПУЊАВАЈУ ИЗВОЂАЧИ РАДОВА У ШУМАРСТВУ

Члан 1.

У Правилнику о минималним условима које морају да испуњавају извођачи радова у шумарству (“Службени гла-